

VERENIGING NEDERLANDSE SIGARETTEN- & KERFTABAKFABRIKANTEN

Reactie van de Vereniging Nederlandse Sigaretten- & Kerftabakfabrikanten

op de internetconsultatie met betrekking tot het voornemen voor invoering van standaardverpakkingen voor sigaretten en shag

Inleiding

De Vereniging Nederlandse Sigaretten- & Kerftabakfabrikanten (VSK)¹, vertegenwoordiger van de georganiseerde sigaretten- en shagproducerende industrie in Nederland, reageert op het voorgenomen besluit van het kabinet om via een wijziging van het Tabaks- en Rookwarenbesluit standaardverpakkingen voor sigaretten en shag in te voeren.

De leden van VSK benadrukken allereerst dat tabaksproducten enkel bestemd zijn voor volwassenen. Tabaksverkoop aan minderjarigen is in Nederland dan ook verboden. Wij onderkennen daarnaast dat tabak een legaal en tegelijkertijd controversieel product is. Volwassen rokers hebben een fundamenteel recht een geïnformeerde keuze te maken of ze wensen te roken, en om in hun keuze onderscheid te kunnen maken tussen de verschillende beschikbare merken. Wij zijn er derhalve van overtuigd dat een succesvol preventiebeleid een verbindende aanpak voorziet welke rekening houdt met de wensen en rechten van iedereen. Standaardverpakkingen voorzien daar niet in en zijn bovendien in andere landen niet effectief gebleken in het verminderen van de rookprevalentie.

Standpunten VSK over invoering standaardverpakkingen

1. Standaardverpakkingen zijn bewezen niet-effectief.
2. Er is geen wetenschappelijk bewijs dat standaardverpakkingen een bijdrage leveren aan het verminderen van de rookprevalentie.
3. Het besluitvormingsproces rondom deze maatregel voldoet niet aan de vereisten voor zorgvuldig bestuur.
4. De maatregel voldoet niet aan de beginselen van betere regelgeving.
5. De maatregel is een de facto onteigening van intellectueel eigendom en zal illegale handel in de hand werken.
6. Er zijn betere, wel bewezen effectieve maatregelen om jeugdroken te voorkomen en tot een rookvrije generatie te komen.

1. Standaardverpakkingen zijn bewezen niet-effectief.

---

¹ De leden van VSK bestaan uit: British American Tobacco, Heupink en Bloemen Tabak, Landewyck Tabak Holland, Japan Tobacco International en Imperial Tobacco

VERENIGING NEDERLANDSE SIGARETTEN- & KERFTABAKFABRIKANTEN

Het Regeerakkoord 2017 en het Nationaal Preventieakkoord beloofde met maatregelen te komen die “bewezen effectief” zijn. Voor standaardverpakkingen als maatregel geldt echter dat het bewezen niet-effectief is.

Het kabinet verwijst voor de geponeerde effectiviteit enkel naar *“een recente studie over tabaksproducten waarin beschikbare wetenschappelijke onderzoeken worden gewogen”*. Uit dat onderzoek zou moeten blijken dat *“er voldoende bewijs is om te stellen dat standaardverpakkingen de aantrekkelijkheid van een rookwaar verminderen, zowel voor volwassenen als voor jongeren. Ook vergroten ze het bewustzijn van de schadelijkheid van het roken”*. Als echter gekeken wordt naar de onderliggende studies waarop deze zogeheten Cochrane review is gebaseerd, dan valt onder andere op dat die studies waar het gaat om rookprevalentie en tabaksconsumptie, steeds als “weak in quality of evidence” of “very low in quality of evidence” worden getypeerd door de onderzoekers in deze review. De studies zijn hoofdzakelijk gebaseerd op enquêtes onder rokers die zelf opgave deden van hun rookgedrag of hun toekomstige rookgedrag. Zij werden geconfronteerd met een ‘oud’ sigarettenpakje en een ‘nieuw’ (standaard-)pakje, en gaven dan aan het nieuwe pakje minder aantrekkelijk te vinden. De rokers zeiden dat ze minder waren gaan roken of van plan waren minder te gaan roken (of te stoppen) vanwege die verminderde aantrekkelijkheid van de verpakking en vanwege de duidelijkere gezondheidswaarschuwing die van het nieuwe pakje uitging.

De feitelijke cijfers uit landen waar standaardverpakkingen zijn ingevoerd demonstreren echter dat dergelijke anekdotische uitspraken geenszins goede voorspellers zijn van daadwerkelijk gedrag.

Resultaten uit andere landen

In Australië, het land dat in 2012 standaardverpakkingen als eerste invoerde en waar dus meerjarige cijferreeksen over bekend zijn, is inmiddels gebleken dat het percentage rokers aldaar na invoering van standaardverpakkingen in de periode 2013 – 2016 niet sneller is gaan dalen dan voorheen. Het is daarmee de eerste periode in twintig jaar dat er geen statistisch significante daling heeft plaatsgevonden² Uit statistisch onderzoek dat begin 2018 is verschenen blijkt eveneens dat de invoering van standaardverpakkingen geen enkel effect heeft gehad op het percentage van de Australische bevolking dat rookt.³ Er is een kortstondige en beperkte daling geweest van het marktvolume, waarna de illegale handel is toegenomen en vervolgens het marktvolume zelfs.⁴ De meeste recente data van de Zuid Australische overheid toont aan dat het aantal rokers in 2017 zelfs is gestegen met 1,6% naar 16.5% ten opzichte van het jaar 2016.⁵

---

² <https://www.aihw.gov.au/reports/illicit-use-of-drugs/ndshs-2016-key-findings/contents/highlights-from-the-2016-survey>

³ W. Kip Viscusi “An assessment of the effect of Australian plain packaging regulation: Analysis of Roy Morgan research data, CITTS data, and NTPPTS data”, 2 January 2018

⁴ KPMG, Illicit Tobacco in Australia, verkrijgbaar via https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/uk/pdf/2018/05/australia_illicit_tobacco_report_2017.pdf

⁵ <https://www.9news.com.au/national/2018/09/16/19/40/smoking-rates-rise-south-australia?ocid=Social-Nine>

VERENIGING NEDERLANDSE SIGARETTEN- & KERFTABAKFABRIKANTEN

In Frankrijk gaf de Franse Minister Agnès Buzyn al toe dat “de standaardverpakkingen niet hebben bijgedragen tot de daling van de officiële tabaksverkoop.” Een stelling die ook werd overgenomen door vooraanstaande wetenschappers die nochtans initieel voorstander waren van de invoering van de gestandaardiseerde verpakking.

2. Geen wetenschappelijk bewijs

In de afgelopen jaren zijn er veel wetenschappelijke onderzoeken gedaan naar standaardverpakkingen. Geen van deze onderzoeken heeft kunnen aantonen dat de maatregel een bijdrage levert aan het verminderen van de rookprevalentie. Ook konden deze studies geen verband leggen tussen jeugd die begint met roken en de verpakking van tabaksproducten.

De Cochrane Review – het enige onderzoek waar het kabinet naar verwijst – kijkt voor wat betreft de Australische situatie slechts naar de prevalentie en consumptie in het eerste jaar na introductie van de nieuwe verpakkingen. Recenter cijfermateriaal afkomstig van de overheid waaruit blijkt dat er helemaal geen sprake is van een daling wordt volledig genegeerd. De verklaring hiervoor ligt mogelijk in het gegeven dat twee auteurs van deze review, (mede)auteur zijn van 17 van de 51 beschouwde studies. Een duidelijk geval van belangenverstrengeling en een indicatie dat het rapport niet als objectief kan worden beschouwd.

Het kabinet verwijst voorts nog naar een quick scan van het RIVM, getiteld *Mogelijke Impact Nationaal Preventieakkoord*. Daarin wordt gesteld dat “de geformuleerde ambities voor volwassenen mogelijk realiseerbaar zijn met de voorgenoemde acties en doelstellingen”. Het gaat dan om de combinatie van maatregelen uit het Nationaal Preventieakkoord. Het RIVM heeft standaardverpakkingen op zichzelf niet beoordeeld, en doet daarover geen uitspraak. Het is dan ook onjuist om te verwijzen naar de analyse van het RIVM om de maatregel van standaardverpakkingen te rechtvaardigen.

In tegenstelling tot het bovenstaande blijkt juist uit onderzoek uitgevoerd door professor Laurence Steinberg, een expert op het gebied van besluitvorming en risicovol gedrag onder adolescenten, dat de beslissing om al dan niet te beginnen met roken wordt beïnvloed door een reeks van goed gedocumenteerde externe factoren die niets te maken hebben met merken op verpakkingen. De besluitvorming van minderjarigen kenmerkt zich namelijk in het bijzonder door een verhoogde gevoeligheid voor beloningen ten opzichte van de risico's en een tendens om zich te concentreren op

VERENIGING NEDERLANDSE SIGARETTEN- & KERFTABAKFABRIKANTEN

het onmiddellijke, in plaats van de langere termijn gevolgen van een beslissing. Voor wat betreft het beginnen met roken betekent dit dat, terwijl uit onderzoek consequent blijkt dat minderjarigen zich terdege bewust zijn van de gezondheidsrisico's van roken, sommigen ervoor kiezen om toch te roken, omdat ze zich concentreren op de korte termijn beloningen in plaats van de gezondheidsrisico's op langere termijn. Dit werd erkend door de Australische deskundigen in het WTO-geschil over de Australische *Plain Packaging* wetgeving: "*het is zeer onwaarschijnlijk dat een adolescent die geïnteresseerd is in roken een sigaret van een vriend zal afslaan als gevolg van [het uiterlijk van] de verpakking*" en "*Jonge mensen besteden geen aandacht besteden aan risico-informatie*".⁶

3. Geen zorgvuldige besluitvorming

VSK heeft aangeboden bij te dragen aan het overleg over, en de totstandkoming van het Nationaal Preventieakkoord. VSK hecht, evenals het kabinet en de politiek, een groot belang aan het ontwikkelen van een beleid dat gericht is op het terugdringen en voorkomen van jeugdroken. De leden hebben veel kennis van de verschillende productsoorten, marktkenmerken, distributiekanaal en internationale best practices en zijn bereid die in te zetten om bij te dragen aan een breed gedragen, bewezen effectief preventiebeleid.

In reactie op dit aanbod liet het ministerie van VWS weten dat men hier niet op in ging. Ook andere brancheorganisaties uit de keten (groothandel en detailhandel) waren niet welkom. Daarmee werden de meest betrokken belanghebbenden bij het onderdeel Roken uit het Preventieakkoord geweerd van ieder overleg en enige inbreng. Als gevolg van die weigering om kennis te nemen van de ideeën en standpunten van de tabaksketen, ligt nu een ontwerpbesluit voor met een toelichting die nergens blijkt geeft rekenschap te hebben gehouden met de contra-indicatieve onderzoeksinformatie zoals die hierboven is aangehaald.

Dit wreekt zich ook op andere onderdelen. Zo wordt gesteld dat uit een peiling in 2016 van KWF uitgevoerd door TNS NIPO zou blijken dat 49% van de Nederlanders van 18 jaar en ouder voorstander is van de standaardverpakking. Onvermeld blijft echter dat uit een ander onderzoek dat eind 2018 in opdracht van JTI door onderzoeksbureau Motivaction is uitgevoerd, blijkt dat meer dan 68% van de Nederlandse bevolking meent dat standaardverpakkingen onnodig zijn, terwijl slechts 10% de invoering 'zeer belangrijk' vindt.⁷

In een brief van 27 maart jongstleden stelt het Adviescollege Toetsing Regeldruk voor om in plaats van standaardverpakkingen te kiezen voor een minder belastend alternatief. Een alternatief dat

---

⁶ Professor Laurence Steinberg's report "Adolescent Decision-Making and Whether Standardized Packaging Would Reduce Underage Smoking, sectie 5

⁷ <https://www.vsk-tabak.nl/nieuws/persbericht-nederlandse-bevolking-is-tegen-toenemende-overheidsbemoeienis-in-hun-priveleven>

VERENIGING NEDERLANDSE SIGARETTEN- & KERFTABAKFABRIKANTEN

bovendien rechtstreeks gericht is op de jongeren die het kabinet met het Preventieakkoord wil beschermen tegen tabaksgebruik: *“In plaats van elkaar in de tijd opvolgende (deel)maatregelen gericht op de omgeving van de roker is het ook mogelijk de maatregelen rechtstreeks op de doelgroep zelf te richten. Deze benadering leidt in elk geval tot minder regeldruk (minder kennisnemingskosten en inhoudelijke nalevingskosten) voor de omgeving van de (potentieel) gebruiker. Dat zou kunnen door als minder belastend alternatief te overwegen om tot een algeheel rookverbod voor de doelgroep van het Nationaal Preventieakkoord te komen”*. In de Nota van Toelichting bij het ontwerpbesluit wordt dit advies verbasterd tot: *“een algeheel rookverbod voor de gehele Nederlandse bevolking”* Daarvoor bestaat geen politiek en maatschappelijk draagvlak zegt het kabinet. Dat mag juist zijn, maar dat is pertinent niet wat het ATR voorstelt, en het Ministerie verzuimt in deze wederom te onderbouwen waarom er niet voor minder belastende, effectievere maatregelen gekozen is. De totstandkoming van het besluit om standaardverpakkingen in te voeren is dan ook onzorgvuldig en voldoet niet aan de algemene beginselen voor behoorlijk bestuur.

4. De maatregel voldoet niet aan beginselen van betere regelgeving.

Preventiebeleid moet, net als alle andere beleid, gebaseerd zijn op beginselen van betere regelgeving. Die beginselen vereisen de toepassing van principes van openheid, participatie, verantwoordingsplicht, doeltreffendheid en samenhang. Deze principes bevorderen de kwaliteit en consistentie van regelgeving.

Overeenkomstig de beginselen van betere regelgeving dient een wetsvoorstel zodoende aan bepaalde normen te voldoen alvorens deze kan worden aangenomen:

- het verantwoordelijke Ministerie dient de bestaande wetgeving te evalueren (met inbegrip van de vraag of deze daadwerkelijk wordt gehandhaafd) en andere opties te overwegen alvorens deze verder aan te scherpen;
- de doelstelling(en) van de voorgestelde maatregels dient of dienen legitiem en duidelijk omschreven te zijn;
- evenzo dient de aard en de omvang van het probleem dat de voorgestelde maatregel tracht aan te pakken, duidelijk te worden omschreven;
- er dienen duidelijke aanwijzingen te zijn die de voorgestelde maatregel ondersteunen;
- de effectbeoordelingen die bij het wetsvoorstel horen, dienen nauwkeurig en volledig te zijn;
- de voorgestelde maatregel dient een juiste rechtsgrondslag te hebben; en
- de voorgestelde verordening dient effectief te kunnen worden nageleefd en gehandhaafd.

Noch het ontwerpbesluit, noch de toelichting voldoen aan deze normen.

Het belang van het respecteren van de beginselen van betere regelgeving blijkt tevens uit het feit dat het Ministerie constateert dat de voorgaande “aanvullende verpakkingsmaatregelen” zoals sinds juli 2018 jongstleden van kracht, in de praktijk door de NVWA lastig te handhaven zijn. Dit is tekenend

VERENIGING NEDERLANDSE SIGARETTEN- & KERFTABAKFABRIKANTEN

voor de kwaliteit van het beleid en de manier waarop dit tot stand komt, waarbij de beginselen van behoorlijk bestuur en betere regelgeving door het Ministerie worden genegeerd. Dit resulteert in niet-effectieve regelgeving, waarna het Ministerie het vervolgens weer noodzakelijk acht verdergaande maatregelen in te voeren, *ad infinitum*.

Ook nu lijkt het Ministerie al te bevestigen dat het niet verwacht dat deze maatregel effect zal hebben. Immers, in de berekening voor de kosten voor de maatregel stelt zij dat *“er geen aanwijzingen [zijn] dat de standaardverpakking een directe omzetzaling tot gevolg heeft voor het verkooppunt.”*⁸ In de toelichting bij het ontwerpbesluit kan gelezen worden: “met mogelijk op termijn [...] een afnemende vraag bij Nederlandse verkooppunten”⁹. Men doet aan wishful thinking maar er is geen enkele overtuiging bij het Ministerie dat er als gevolg van deze maatregel minder producten verkocht zullen worden.

Zoals hierboven reeds gesteld zal ook deze maatregel voor standaardverpakkingen niet effectief blijken, en zou het het Ministerie sieren om in plaats van deze maatregel, serieus overweging te geven aan alternatieven welke niet gericht zijn op de productgroep, maar op de doelgroep van het preventiebeleid zelf.

Geen evaluatie van effectiviteit voorgaande maatregelen

De toelichting van het ontwerpbesluit erkent dat tabaksproducten in Nederland reeds streng gereguleerd zijn met een breed scala aan maatregelen die de laatste jaren zijn ingevoerd.

- De omzetting van de Tabaksproductenrichtlijn 2014/40/EU in de Nederlandse Tabakswet in mei 2016 introduceerde een reeks nieuwe bepalingen (inclusief gecombineerde gezondheidswaarschuwingen voor 65% van de tabaksverpakkingen) die erop gericht zijn een hoog beschermingsniveau voor de volksgezondheid te bieden.
- Het is nog geen jaar geleden (juli 2018), dat de “aanvullende verpakkingseisen” werden geïmplementeerd om “glitter en glamour” elementen op de verpakkingen te beperken. In de toelichting bij de aanvullende verpakkingseisen wordt gesteld dat: “als blijkt dat het stellen van nadere verpakkingseisen *niet langer doeltreffend is* ter voorkoming van extra aandacht voor tabaksproducten, zal in het *uiterste geval* in de toekomst verplichte standaardverpakkingseenheden en -buitenverpakkingen worden overwogen. [...] Er zal dan worden onderzocht of deze maatregel proportioneel is en wat de gevolgen daarvan zijn voor intellectuele eigendomsrechten.”)

De toelichting bevat geen enkele analyse of evaluatie van deze recent ingevoerde verpakkingsvoorschriften. Of en in welke mate die voorschriften doeltreffend zijn geweest, is kennelijk van geen belang.

---

⁸ <https://www.internetconsultatie.nl/standaardverpakking>

⁹ Ontwerpbesluit, p.11

VERENIGING NEDERLANDSE SIGARETTEN- & KERFTABAKFABRIKANTEN

Dit wordt door het Ministerie bevestigd in de beantwoording van de feitelijke vragen betreffende het Nationaal Preventieakkoord. Gevraagd werd om uitleg over het feit dat de aanvullende verpakkingseisen "pas in juli 2018, dus nog geen vijf maanden na aankondiging in het Nationaal Preventieakkoord, zijn ingevoerd". Daarnaast werd gevraagd om uitleg over de effectiviteit van de huidige maatregel, en of het overgaan tot standaardverpakkingen proportioneel zou zijn. In antwoord gaf het Ministerie daarop toe dat "met de in het Nationaal Preventieakkoord opgenomen stap van standaardverpakkingen de bestaande verpakkingseisen inderdaad **zonder grondige evaluatie verder [worden] aangescherpt.**" Daarbij nam het Ministerie niet eens meer de moeite om de proportionaliteit van deze verdere aanscherping te adresseren.

De manier waarop het Ministerie de feitelijke vragen beantwoordt illustreert de symboolpolitiek die met het tabaksdossier wordt bedreven, en bewijst dat de beleidsvorming op het gebied van tabak tegenwoordig niet meer is gebaseerd op de vereiste objectieve evaluaties. De leden van VSK verzoeken het Ministerie dan ook nadrukkelijk om alsnog een grondige evaluatie uit te voeren van de huidige regelgeving en zoals eerder beloofd een onderzoek te doen naar de proportionaliteit van de maatregel gebaseerd op feiten, alvorens standaardverpakkingen te overwegen.

5. Intellectuele eigendomsrechten

Merkuitingen hebben een belangrijke functie voor bedrijven. Dat geldt beslist ook voor tabaksproducten. Het beeldmerk, de kleuren en logo's zijn het enige instrument waarmee fabrikanten van sigaretten en shag hun producten kunnen laten onderscheiden van die van andere producenten. Om die reden hebben fabrikanten grote bedragen geïnvesteerd in hun merken en worden die tot de belangrijke immateriële activa van de ondernemingen gerekend.

Het voornemen om het gebruik van merkuitingen op verpakkingen van sigaretten en shag te verbieden, of zó vergaand te beperken dat de facto sprake is van een verbod, komt neer op onteigening van intellectueel eigendom van ondernemingen.

Onteigening, op welk terrein dan ook, is een juridisch paardenmiddel dat in laatste instantie ingezet kan worden als andere wegen naar een bepaald doel niet open staan en als dat doel een algemeen en hoger belang dient. In ieder geval dient een zeer zorgvuldige belangenafweging gemaakt te worden en dient daarin betrokken te worden de vraag of dat hogere doel daadwerkelijk gediend wordt met de inzet van het onteigeningsmiddel. Als dat allemaal het geval is dient nog overeenstemming te worden gevonden over een schappelijke schadeloosstelling voor de gedupeerde eigenaar.

VERENIGING NEDERLANDSE SIGARETTEN- & KERFTABAKFABRIKANTEN

Het voorstel van het kabinet om standaardverpakkingen voor sigaretten en shag verplicht te stellen voldoet op geen enkele manier aan deze voorwaarden.

Nadelige effecten van standaardverpakkingen

Het verbieden van merkuitingen en het standaardiseren van sigaretten en shagverpakkingen in 2020, is een feest voor de onderwereld. Na 2012 is de illegale markt voor sigaretten in Australië naar schatting met maar liefst 30% gestegen¹⁰. Naast de toename in smokkel wordt, door het verwijderen van handelsmerken van tabaksverpakkingen, het eenvoudiger voor criminelen om producten na te maken. Inmiddels is de rekening voor de Australische belastingbetaler als gevolg van illegale sigarettenhandel opgelopen tot 1.6 miljard AUD per jaar ofwel bijna 1 miljard euro. Daar is niemand bij gebaat: de inkomsten van deze illegale handel worden onder meer ingezet voor de financiering van terreurorganisaties¹¹, de overheid loopt accijnsinkomsten mis, MKB ondernemers zoals winkeliers moeten vrezen voor hun voortbestaan en consumenten lopen het risico om ongereguleerde producten te consumeren.

In Nederland is er de afgelopen jaren al een enorme toename geweest van de illegale handel in tabaksproducten – tekenend zijn de toenemende illegale tabaksfabrieken die door Douane en Politie worden opgerold. Op basis van de ervaring in Australië en andere landen waar gestandaardiseerde verpakkingen zijn ingevoerd, kan met zekerheid gesteld worden dat de illegale handel ook in Nederland verder zal toenemen.

6. Wel bewezen effectieve maatregelen

De leden van VSK zijn van mening dat een preventiebeleid slechts effectief kan zijn als het op zo'n manier is ingericht dat het mensen via een positieve benadering beweegt bepaalde beslissingen te maken, in plaats van dat het zich uit in niet effectief bewezen maatregelen, zoals restrictieve regelgeving gericht op de verpakking van producten. Zo hebben diverse steden en gemeentes in IJsland inmiddels uit ervaring geleerd dat de basis van een effectief bewezen preventiebeleid afhankelijk is van het faciliteren van goede alternatieven. Daarbij valt te denken aan actieve vrijetijdsbesteding van minderjarigen en het verbeteren van de betrokkenheid van ouders bij de jeugd.

In IJsland zijn er aldus successen geboekt met methoden die zich richten op het continue stimuleren en inrichten van de vrijetijdsbesteding van jongeren, alsmede een verbeterde samenwerking tussen

---

¹⁰ Illicit Tobacco in Australia: 2017 Full Year Report”, KPMG, April 2018:

https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/uk/pdf/2018/05/australia_illicit_tobacco_report_2017.pdf

¹¹ <https://www.euractiv.com/section/trade-society/interview/olaf-official-tobacco-smuggling-major-source-for-organised-crime/>

VERENIGING NEDERLANDSE SIGARETTEN- & KERFTABAKFABRIKANTEN

ouders, scholen, gemeenschappen en de jongeren zelf.¹² Inmiddels zijn er in dat land substantiële dalingen in de rookprevalentie onder jongeren waargenomen van 17% in 1997 naar slechts 1,6% in 2014.

Een gemeenschapsgericht beleid is in Nederland al enigszins opkomend, middels (vrijwillige) initiatieven die beogen speeltuinen, sportclubs voor minderjarigen en schoolterreinen rookvrij te maken. De leden van VSK zijn ervan overtuigd dat het verder uitbreiden van de gemeenschapsgerichte aanpak het potentieel heeft vele malen effectiever te zijn in het voorkomen van jeugdroken dan een aanpak welke gericht is op productmaatregelen, daar deze laatste in Nederland reeds in zeer hoge mate gereguleerd zijn.

Consistente overheids campagnes

De leden van VSK merken op dat de overheid in het verleden succesvolle, op jeugdroken gerichte campagnes heeft ingezet. Ten einde te voorkomen dat behaalde resultaten van deze overheids campagnes verwateren is het van belang dat deze niet op ad-hoc basis, maar juist op een consistente en doorlopende manier worden ingezet.¹³ Consistente en doorlopende berichtgeving zal niet alleen bijdragen aan een verhoogde naleving van de leeftijdsgrens, maar zal tevens bijdragen aan de perceptie onder minderjarigen dat zij niet mogen roken.

Aanvullende maatregelen

Daarnaast zijn er zijn minder restrictieve, meer gerichte en effectievere oplossingen voor het voorkomen van jeugdroken, zoals:

- Doelgerichte handhaving van de huidige regelgeving. In dit verband geeft de huidige Staatssecretaris aan dat de NVWA het risicogerichte toezicht zal voortzetten en daarbij extra aandacht zal hebben voor cafetaria, buurt- en avondwinkels en zelfstandige tabaksspecialzaken. Wij benadrukken in dit verband dat de Tabaks- en rookwarenwet reeds voldoende handvatten bevat ten behoeve van de handhaving van de minimumleeftijdsgrens, waaronder de zogeheten “3 strikes out” maatregel. Wij zijn ervan overtuigd dat het verscherpen van de handhaving grote kansen biedt ten behoeve van een verhoogde naleving van de leeftijdsgrens en het voorkomen van jeugdroken, zoals ook is gebleken bij de succesvolle handhaving van het rookverbod in de horeca.

---

¹² In IJsland is het zogeheten *Community Based Participatory Research Approach* (CBPR), waarin gemeenschappen gezamenlijk een aanpak identificeren die consistent wordt toegepast, effectiever gebleken in het realiseren van duurzame veranderingen dan ad-hoc programma's. Zie: *Kristjansson, Sigfusdottir et al. 'Population trends in smoking, alcohol use and primary prevention variables among adolescents in Iceland 1997 – 2014' (2015) Addiction, 111, 645-652*

¹³ *Ibid*

VERENIGING NEDERLANDSE SIGARETTEN- & KERFTABAKFABRIKANTEN

- Het bestraffen van de aankoop van tabaksproducten door volwassenen voor minderjarigen (zogenoeten “proxysales”);
- Het instellen van een rookverbod voor minderjarigen, zoals reeds van toepassing op alcoholhoudende dranken conform de huidige Drank- en Horecawet.

Conclusie

Het is voorstelbaar dat, zoals het kabinet schrijft, het belang van bescherming van de volksgezondheid zó groot is dat zeer zware middelen zoals het instellen van standaardverpakkingen zijn gerechtvaardigd. De overheid dient dan wel zeer goed te beargumenteren dat het gekozen middel grondig is getoetst op zijn effectiviteit en daadwerkelijk doel treft. Dat is hier apert niet het geval. Ook dient de overheid de belangen van de meest getroffen partijen zorgvuldig te hebben gewogen om tot inzet van dat middel over te gaan. Ook dat is aantoonbaar niet het geval. De overheid heeft zich zelfs afgesloten van die partijen en deze de facto geëxcommuniceerd. Om die redenen is het voornemen van het kabinet ongerechtvaardigd, hoe men ook denkt over de schadelijkheid van tabak.

In plaats hiervan geeft VSK het kabinet in overweging serieuze aandacht te besteden aan het advies van het ATR en de andere hierboven genoemde alternatieve maatregelen.

Den Haag, 24 mei 2019